

Bez názvu

Cílem této práce bylo srovnat a vymezit odlišnosti právních úprav ochrany života a zdraví v České republice a na Ukrajině.

Po provedené komparaci lze konstatovat, že existující odlišnosti v úpravě jsou nepatrné a ve vymezení základních pojmů úpravy se shodují. Obdobným je vymezení tak důležitých pojmů pro tento druh trestných činů jako začátek a konce života člověka, vymezení hranice mezi narozením a člověkem, jakož i stanovení okamžiku smrti- základním pramenem, kde je obsažená úprava ochrany života a zdraví je jak v České republice, tak i na Ukrajině trestní zákoník. Dále právní úpravu obsahují zvláštní zákony, podzákoné normativní akty a rozhodovací praxe nejvyšších a ústavních soudů obou zemí. Co se týká trestných činů proti zdraví člověka, tak ukrajinské trestní právo používá pravidla soudně lékařského ohodnocení ublížení na zdraví, vydaného Ministerstvem zdravotnictví, dle kterého se stanoví povaha a stupeň ublížení na zdraví.

Stejně jak v českém trestním právu tak i v ukrajinském ochrana života a zdraví od protiprávních jednání je poskytována i v dalších dílech & částech trestních zákoníků, kde život a zdraví člověka není hlavním objektem trestného činu a jsou chráněné fakultativně. Přesto jak zákonodárce Ukrajiny, tak i České republiky v rámci systematiky zvláštní části trestního zákona zařadil trestné činy proti životu a zdraví ne zcela vhodně. Vzhledem k objektu trestných činů, kterým je život a zdraví člověka, bylo vhodnější tuto skupinu trestných činů zařadit na místo, které by lépe vystihovalo prioritu trestněprávní ochrany těchto zájmů. Platný- trestní zákon Ukrajiny v hlavě první upravuje trestné činy proti ústavním základům Ukrajiny, takže zájem na ochraně bezpečnosti republiky a jejího ústavního zřízení dle platného trestního zákona je větší než ochrana jednotlivce. Příkladem a doporučením pro ukrajinského zákonodárce de lege ferenda je nový trestní zákoník České republiky (zákon č.40/2009 Sb.), který mění aktuální systematiku a zvláštní část zákoníku začíná právě úpravou trestných činů proti životu a zdraví. Další rozdíl mezi ukrajinskou a českou právní úpravou co se týká systematiky trestního zákona, je v zařazení trestného činu neposkytnutí pomoci v hlavě „trestné činy proti životu a zdraví“ trestního zákona Ukrajiny. Dle české úpravy jde o čistě omisivní trestný čin a pachatel odpovídá pouze za neposkytnutí pomoci, nikoliv za poruchu, která nastala v důsledku neposkytnutí pomoci. Proto jsou v ČR trestné činy neposkytnutí pomoci systematicky řazené do hlavy trestního zákona, který upravuje trestné činy hrubě narušující občanské soužití, což je dle mého názoru logičtější. Podstatnou odlišností a nedostatkem ukrajinského trestního práva je terminologie, kterou používá pro vymezení pojmu vraždy. Platný trestní zákon Ukrajiny v § 115 odst. 1 definuje pojem vraždy takto: „vražda, ro__tiž, úmyslné, protiprávní usmrcení jiného člověka“. Zároveň § 119 TZ Ukrajiny definuje pojem „usmrcení z nedbalosti“ jako „vraždu jiného z nedbalosti“. Při vysvětlení tohoto pojmu byla porušena pravidla zákonodárné techniky, jelikož zákonodárce použil spojku „totiž“ pro vysvětlení pojmu „vražda“ ve smyslu „fifa“ čímž jednoznačně stanovil, že vraždou může být pouze úmyslné usmrcení jiného člověka. Proto použití slova „vražda“ v definici

Bez názvu

nedbalostního usmrcení není správné. Ukrajinský zákonodárce je nepřesný v používání právní terminologie, jelikož není na místě pro usmrcení z nedbalosti používat termín vražda (<<136uucruo>>), protože základním prvkem definice termínu vražda dle čl. 115 TZ Ukrajiny je úmysl jako forma zavinění. Bylo by účelné de lege ferenda změnit název trestného činu „vražda z nedbalosti“ (Bónscmo uepes Heoóepearnícrs) na „usmrcení z nedbalosti“, a také nepoužívat termín „vražda“ v popisu skutkové podstaty (v čl. 119 TZ Ukrajiny) usmrcení z nedbalosti. Trestný čin vraždy jak v ukrajinském tak i v českém trestním právu má kvalifikovanou skutkovou podstatu, která obsahuje výčet okolností, při jejichž splnění trestní zákon stanoví přísnějším trest, než který může být uložen pro základní skutkovou podstatu. Přesto existují určité odlišnosti. Ukrajinský zákonodárce pro formulaci přitěžujících okolností úmyslného usmrcení využil tzv. „rozšiřující“ metodu, která je typickou pro post socialistické státy (kvalifikovaná skutková podstata trestného činu vraždy). Ve většině evropských zemí, a zejména i v České republice, zákonodárce při formulaci přitěžujících okolností v kvalifikované skutkové podstatě trestného činu úmyslného usmrcení použil „zúžující“ metodu. Dle této metody v ustanovení trestního zákona, které upravuje úmyslné usmrcení při přitěžujících okolnostech, jsou upraveny pouze takové okolnosti, které zpravidla charakterizují způsob a předmět trestného činu. Ustanovení trestního zákona, kterými se chrání jiné objekty (např. osobní nedotknutelnost), zároveň chrání i život člověka a to tím, že v kvalifikovaných skutkových podstatách upravují odpovědnost za úmyslné usmrcení člověka. Dle mého názoru „zúžující“ metoda, kterou využil český zákonodárce, je účelnější, neboť zabraňuje legislativní nadbytečnosti, je přehlednější a praktičtější pro správnou a objektivní kvalifikaci jednání pachatele. Proto lze doporučit de lege ferenda ukrajinskému zákonodárci použít „zúžující“ metodu a zkrátit výčet přitěžujících okolností z 13 na menší počet. Kromě kvalifikované skutkové podstaty český i ukrajinský trestní zákoník upravuje také privilegované skutkové podstaty, ve kterých se popisují okolnosti spáchání trestného činu vraždy, při jejichž splnění trestní zákon stanoví mírnější trest, než který musí být uložen pro základní skutkovou podstatu. České právo, na rozdíl od ukrajinského, vůči základní skutkové podstatě trestného činu vraždy zná jedinou privilegovanou skutkovou podstatu: vraždu novorozeného dítěte matkou (§ 220 TZ ČR). Ukrajinské trestní právo upravuje další dvě, a to úmyslné usmrcení při vybočení z mezí nutné obrany a při zadržení pachatele (§ 18 TZ) a úmyslné usmrcení jiného v silném duševním rozrušení/zabití (§ 18 TZ). Lze doporučit de lege ferenda pro českého zákonodárce rozšířit úpravu privilegovaných druhů vraždy dle vzoru ukrajinského trestního práva. Chtěla bych podotknout, že nový trestní zákon České republiky v § 141 upravuje skutkovou podstatu zabití, která je obsahově shodná s odpovídající privilegovanou skutkovou podstatou upravenou v trestním zákoně Ukrajiny. Tímto český zákonodárce od vraždy odliší případy typově společensky méně závažné a ještě více přiblíží srovnávané úpravy. Ukrajinský zákonodárce v dispozici trestného činu úmyslného usmrcení jiného v silném duševním rozrušení/zabití používá

Bez názvu

terminologii, která je nepřesná. Například, termín „silné duševní rozrušení“ by bylo na místě zaměnit termínem „fyziologický afekt“, jelikož pojem „silné duševní rozrušení“ je příliš obecný, a zahrnuje i takové emocionální stavy člověka, které nejsou pro uvedené trestné nadbytečnost: ukrajinský zákonodárce používá spojení „protizákonné násilí“, což podle mého názoru je nadbytečným, jelikož pojem „násilí“ již zahrnuje protiprávnost. Na rozdíl od platné české úpravy, platný trestní zákon Ukrajiny upravuje skutkovou podstatu usmrcení jiného z nedbalosti. Český zákonodárce však odstraňuje tento nedostatek a zvyšuje ochranu života a zdraví na rozdíl od platného trestního zákona v § 143 "Usmrcení z nedbalosti" nového trestního zákona (TZ ČR 2010), jelikož v něm postihuje jednání pachatele, který jinému jednáním z nedbalosti způsobí smrt. Na rozdíl od ukrajinské úpravy, která pamatuje pouze na kvalifikovanou skutkovou podstatu nedbalostní usmrcení nejméně dvou osob, nový český trestní zákon má v § 143 upravené dvě kvalifikované skutkové podstaty navíc, a to nedbalostní v systematické zákoníku, kde ochrana republiky a jejích ústavních základů vystupuje do popředí. Do budoucího vývoje ochrany života a zdraví ve srovnávaných zemích je možné predikovat tendenci přizpůsobení úprav mezinárodními dokumenty na ochranu života a zdraví & zohlednění skutečnosti, že život a zdraví představují nejdůležitější společenskou hodnotu v systematické trestního zákona.